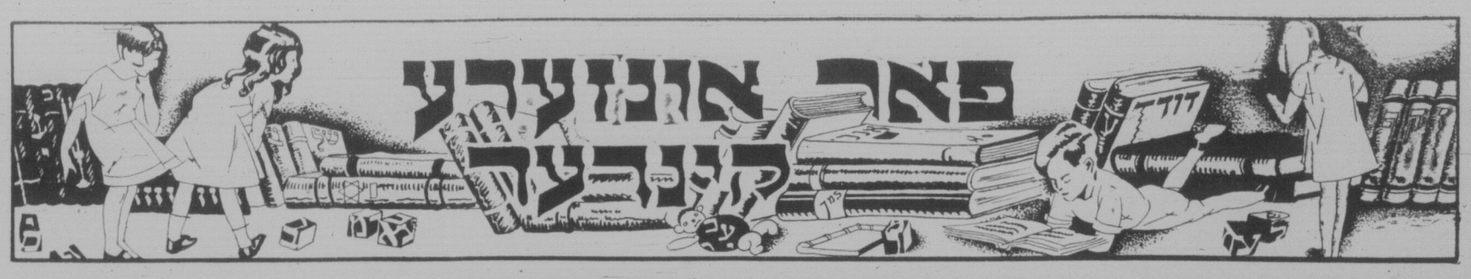

אנגעפירט פונ'ם לערער פארבאנד פון די אידישע וועלטלאכע שולן אין ווייניפעג

דאָס ווילדע אינגל

פון ל. וואוועניק

די מעשה וואָס איך וויל אייך דאָ דערציילן איז ניט אויסגעטראכט פון קאָפּ, נאָר טאקע אן אמת'ע, וואָס איז זיך פארלאָפן מיט א לאנגער צייט צוריק.

דאָס איז געווען אין יאָר 1799, אין פראנקרייך. דער הארבסט איז געווען א קאלטער, אָבער פול מיט שיינע און ליכטיקע טעג. האָבן עטלאכע יונגער געגומען זייערע ביקסן אויף די פלייצעס און אזוינע שיסן חיות אין די געדיכטע וועלדער פון דער געגנט אוועראן. ווען זיי זיינען אזוי געשטאנען אין דער געדיכטעניש פון וואלד, האָבן זיי אָנגעשפּיצט זייערע אויערן צו אויפצוכאפּן די קלאנגען פון לויפנדיקע חיות. נאָר פלוצלונג — וואָס טוט זיך דאָ עפּעס? עס הערט זיך א שארפע קוויטשערי. אָבער זיי איז נאָר ניט באַקאנט א חיה וואָס זאָל האָבן אָט אזא מין קול. זיי הערן זיך צו נאָך א רגע, און מען דערהערט שוין אויך לויפנדיקע טריט. אָבער כאָטש זיי זיינען געניטע יעגער, און ווייסן די נאטור פון אזויפיל חיות, איז זיי אָבער ניט באַקאנט אזא מין חיה וואָס אירע טריט זאָלן האָבן אזא מאָדנעס קלאַנג.

אונזערע יעגער האָבן זיך, נאטירלאך, דערשראָקן, זיינען אָבער גיך געקומען צו זיך, צוגעגאנגען געענטער צום אָרט, פון וואנען די מאָדנע קלאַנגען זיינען געקומען, זיך אומגעקוקט און עס האָט זיך באוויזן פאר זיי אן אויסטערליש בילד: א נאקעטער מענש לויפט, שפרינגט, ווארפט זיך אויף דער ערד, הויבט זיך אויף, לויפט ווייטער, און דאָס אלץ מיט אזא ווילדן געלעכטער, און חילכיקער קוויטשערי. אז זיי האָבן זיך ריכטיק דערשראָקן.

אָבער אלטע יעגער זיינען זיי געווען, געוואוים צו די ווילדער שיין פון א סך יאָרן, האָבן זיי זיך ניט פארלוירן, נאָר שנעל צוגעלאָפן צום נאקעטן מענש, אים ארומגערינגלט פון אלע זייטן, און דערזעען אז ס'איז ניט קיין דערוואקסענער מענש, נאָר א אינגל פון א יאָר עלף אדער צוועלף. אָבער אן אויסזעען האָט דאָס אינגל געהאט — אזעלכעס האָבן זיי נאָך קיינמאָל פריער ניט געזעען. זיינע אויגן זיינען געווען שטאר, אזוי ווי געמאכט פון גלאָז. לאנגע האָר, לאנגע נעגל, און אין גאנצן איז ער געווען איינגעטונקט אין פלאטע קוים-קוים מען האָט געקענט באמערקן דאָס לייב זיינס.

דער טאָג איז געווען ליכטיקער, אָבער א גאנץ קאלטער, און דאָס אינגל האָט אפילו קיין ציטער ניט געטאן, עפּעס אזוי ווי עס וואָלט אים גארניט געארט די גאנצע מעשה, און ער האָט זיך אפילו ניט אומגעקוקט אויף די ווארימע פעלצלאך וואָס די יעגער האָבן געטראָגן.

מען האָט אים געפרעגט ווי ער הייסט, פון וואנען ער קומט אהער, אָבער ער האָט קיין ווארט ניט געענטפערט, נאָר געקוקט ארום זיך מיט ווילדע בליקן און בלויז פון צייט צו צייט ארויסגעלאָזן א מורא'דיקן קוויטש. ווען די יעגער האָבן אים געוואָלט אָנרירן האָט ער זיך געוואָרפן דראפען מיט די לאנגע שפּיציקע נעגל, און בייסן מיט די ציינער. זיי האָבן פּרובירט אים איינגעמען מיט גוטן, מיט ביזן, עס האָט גארניט געהאָלפן. ער האָט ניט געלאָזט מען זאָל זיך צורירן צו אים. האָבן זיי אים מיט גוואלד איינגעווינקלט אין עטלאכע טיכער און אים אוועקגעפירט אין נאָענעסטן שטעטל.

פאר אלע וואָס האָבן אים באלד געזעען איז באלד קלאָר געווארן אז מען וועט בשום אופן ניט קענען דערגיין ווי ער הייסט, ווער ער איז, און ווער זיין מאטע-מאמע זיינען געווען. ווארים ער האָט מסתמא זיין גאנץ לעבן פארבראכט אין וואלד, וואָס קען אזא קינד וויסן וועגן זיך?

דערווייל האָט זיך די נייעס פארשפּרייט אין אלע צייטונגען. אין לאנד זיינען ארומגעגאנגען פאר שיידענע קלאנגען. א טייל האָבן דערציילט אז מ'האָט געפונען א באשעפעניש וואָס איז האלב מענש אין האלב חיה, אנדערע האָבן געמיינט אז דאָס ווילדע אינגל איז טאקע א מענשלאך קינד, נאָר אז חיות האָבן אים אויסגעהאדעוועט. מענשן זיינען געווארן נייגעריק, אלע האָבן געוואָלט זעען מיט אייגענע אויגן דאָס געפונענע אינגל פון אוועראן. האָט מען אים געבראכט קיין פאריז, די הויפּט-שטאָט פון פראנקרייך.

אין פאריז זיינען אלע געלאָפן אים אָנקוקן. נאָר וואָס מער מענשן האָבן אים געזעען אלץ קלערער איז זיי געווארן אז אויף אזא אינגל איז גלייך אינגאנצן ניט צו קוקן. ווארים ער האָט געהאט עקלדיקע האוואיעס זיי ער ניט קיין שיינע געוואוינהייטן. ער פלעגט שטיין, קוקן אידיאָטיש, סתם אין דער וועלט אריין, שאָקלען זיך פון איין זייט צו דער צווייטער, און טאָ מער איז עמיצער צוגעקומען צו אים האָט ער זיך גלייך געכאפּט בייסן.

ער האָט ניט ארויסגעוויזן קיין שום געפיל פון ליבע אָדער אכטונג צו די וואָס האָבן זיך שטענדיק אָפּגעגעבן מיט אים. אין בעסטן פאל איז ער געווען צו זיי קאלט אזוי ווי זיי וואָלטן אים אינגאנצן ניט אָנגעגאנגען. ביס לאכווייז האָבן די מענשן אויפגעהערט צו קומען אים זעען. אָבער פאר אלע מען איז ער געבליבן א רעטעניש. קיינער האָט אים ניט געקענט פארשטיין.

באלד נאָכדעם האָט מען אים איבערגעגעבן אין אן אנשטאלט פאר אומגאָרמאלע קינדער. דאָרט האָט מען גערופן א גרויסן פראנצויזישן דאָקטאר מיט'ן נאָמען פיליפּ פינעל ער זאָל אים באטראכטן און זעען וואָס מיט אים איז. דר. פינעל האָט אים גרינדלאך אונטערזוכט און מודיע געווען, אז דאָס אינגל איז אן אידיאָט וואָס מען זועט קיינמאָל ניט אויסהייל. אין א סך זאכן קען ער זיך אפילו ניט פארגלייכן צו א הויז חיה. רעדן קען ער אינגאנצן ניט. ער איז אייך טויב. אָבער עפּעס א מאָדנע טויבקייט. נאָר הויכע טענער אין מוזיק קען ער אינגאנצן ניט הערן. אָבער נידעריקע טענער הערט ער יאָ. ער האָט, למשל, געהערט ווען א קנעפּל איז אראָפּגעפאלן אויף דער ערד, אָבער ער האָט זיך אפילו ניט אומגעקוקט ווען מען האָט אויסגעשאָסן גלייך הינטער זיין פּלייצע. זעען האָט ער געקענט, אָבער אין זיין בליק איז קיין רירעוודיקייט ניט געווען. שמעקן האָט ער אינגאנצן ניט געקענט. ווען מ'האָט אים צוגעטראָגן צום נאָז פארפיום און זויערע אוגער-קעס איז דאָס פאר אים געווען אלץ איינס.

זיין שכל איז אויך געווען זייער שוואך. ער האָט, למשל, ניט געקענט זיך אויסלערנען עפּענען א טיר, אָדער ארויפקריכן אויף א שטול כדי צו געמען עפּעס א גוטע זאך. און וויפל מ'האָט אים ניט געמאטערט אויסצולערנען אים פארשיידענע קליינקייטן האָט דאָס אלץ ניט געהאָלפן.

דאָקטאר פינעל האָט געהאלטן אז דאָס איז אן איינגעבאָרענע זאך און זאָל עס קען שוין אנדערש ניט ווערן. אָבער אין פאריז האָט דאמאלסט געלעבט א יונגער געלערנטער מיט'ן נאָמען זשאן גאספאר איטאר. האָט ער זיך אונטערגענומען אויסצוהיילן דעם "ווילדן פון אוועראן". איטאר האָט געהאלטן אז ווי באלד ער וועט דאָ קענען אויסגעפינען גוטע הייל-מיטלען וועט מען דאָך שוין שפּעטער קענען אויסהיילן אלע אזעלכע קראנקע-קינדער. וואָס פאר א גליק דאָס וואָלט געווען פאר דער גאנצער וועלט. האָט איטאר אָנגעשטעלט א פרוי וואָס זאָל אויף אים שטענדיק אכטונג געבן, און אזוי ווי ער אליין איז געווען זייער א קלוגער און א געלערנטער מענש האָט ער גענומען אויסטראכטן פארשיידענע קונצקע מיטלען ווי אים צו היילן.

א חוץ דעם וואָס איטאר איז געווען קלוג און געלערנט איז ער אויך געווען א גוטער מענש מיט זייער א סך געדולד. גאנצע טעג האָט ער מיט דעם אינגל פארבראכט און האָט אים אָפּגעהיט ווי אן אויג אין קאָפּ. ער האָט אליין פאר אים געמאכט פארשיידענע שפּילצייג און אים אויסגעלערנט זיך צו שפּילן מיט זיי. ביסלאכווייז איז דאָס אינגל געווארן רואיקער און פריינטלאכער צו מענשן. ער האָט זיך אויסגעלערנט צו דערקענען פארשידענע קאָלירן און אפילו צו קאָנען איפשרייבן געוויסע אותיות.

אָט האָט איטאר באמערקט אז דאָס אינגל האָט גרויס הנאה פון שניי. איינמאָל, ווען דער ערשטער שניי איז געפאלן, איז ער ארויס א נאקעטער אויפ'ן הויף. זיך געוואלגערט אין שניי אין אזוי ווילד געפרייט זיך אין גע-לאכט, ווי ער וואָלט באגעגנט אן אלטן טייערן פריינט. פון דער אנדערער זייט האָט אים אָבער די לבנה זייער אומעטיק געמאכט. ווען ער האָט דערזען די לבנה פלעגט ער זיך טרייעריק אויעקשטעלן לעבן פענסטער און זיך פון אים ארויסגעריסן אזא ווילדער געברום אזוי ווי דאָס הארן אין אים וואלט געוויינט. איטאר האָט קיינמאָל ניט פּרובירט אָפּצושוואכן ביי אים די דאָזיקע געפילן. פארקערט, ער פלעגט אים אין אזעלכע מאָמענטן גלעטן, שמייכלען צו אים און ארויסווייזן זיין גאנצע סימפּאטיע.

דאָס לערנען איז געגאנגען זייער פאמעלאך, אָבער יעדן טאָג האָט דאָס אינגל זיך אויסגעלערנט עפּעס א נייע זאך. מען קאָן זיך לייכט פארשטעלן ווי גליקלאך איטאר איז געווען ווען ער האָט דאָס צוגעזעען. אָבער דאָס אלץ איז בלויז געווען אין אָנהויב. שפּעטער צו איז שוין אזוי גוט ניט געגאנגען, ביז עס איז געקומען אזוי ווייט, אז איטאר האָט אָנגעהויבן צו פארלירן דעם מוט און דעם גלויבן, אז ער וועט ברייגען דעם אינגל מער געזונט און שכל. ווארים די אלע פריערדיקע מיאוסע געוואוינהייטן האָבן זיך צוריקגעקערט צו אים. ער איז געווארן שרעקלאך ווילד. עפּעס ווי א ווילדע חיה וואָס מען קאָן זי גארניט ציימען. זיין פריינטלאכקייט צו מענשן איז ווידער פארשוואונדן און עס איז פשוט געווארן אומעגלאך צו זיין מיט אים. ווייטער לערנען מיט אים האָט מען ניט געקאָנט. ער האָט איינגאנצן ניט צוגעלאָזט צו זיך קיין מענשן. עס איז געקומען אזוי ווייט, אז מען האָט אים געמוזט ארויסשיקן פינ'ם אנשטאלט וואו ער איז ביז איצט געווען.

פון אנשטאלט איז ער ארויס. אָבער די פרוי וואָס האָט אויף אים אכטונג געגעבן גאנצע זעקס יאָר האָט ניט געקאָנט פּיעל'ן ביי זיך אים אי-בערצוגעבן אין פרעמדע הענט. האָט זי אים גענומען צו זיך אהיים און זיך מיט אים געמוטשעט ביז'ן סוף פון זיין לעבן. עס האָט זיך קיינמאָל ניט איינגעגעבן אויסצוגעפינען ווער ער איז און פון וואנען ער שטאמט, און אפילו פאר זיין טויט, אין 1828, האָט ער זיך אויפגעפירט פונקט אזוי ווילד ווי בעת מען האָט אים געפונען אין וואלד מיט נייז-אן-צוואנציק יאָר צוריק.

ליידער

קינדער מעשה

מאיר שטרוקער

אין מיינע אויערן רוישט אויף דאָס שאלן
פון שטראָמנדיקע וואסער-קוואלן,
פון וועלדער אין א שטורעמוויינט —
אן אלטע באָבע זיצט און שפּינט
אן אויסגעטראכטע מעשה
פון ציגעלאך ווייסע,
און פון א פארבלאנדזשעט קינד.

באָבע, באָבע ריגעל ניט אזוי דעם שטערן,
זעסט דען ניט ווי ס'רינען מיינע טרערן?
דער פּוסק, דער וואלף און די לייבן
וועלן דאָס ארימע קינד אין א נאָרע
פארטרייבן.
און איידער ער וועט זיך אומקוקן
וועט אים א הונגעריקער וואלף פאראיבן;
עס וועט אים אָבער צושפּיץן דאָס גליק
און ער וועט ארויס א לעבעדיקער צוריק.

און דערנאָך אין נעץ פון זונענשטראלן —
זיך ראנגלען מיט וואסערפאלן,
קלעטערן אויף קרומע צווייגן,
א מידער אויף די העכסטע בערג שטייגן,
מיט די שפּיצפינגער אָנריהן דעם הימל
האלב וואכעדיק און האלב אין דרימל.

באָבע, באָבע, ווי אזוי וועט ער
דערנאָך אנטלויפן?
ווער וועט אים די ווייסע ציגעלאך קויפן?
א ווייטער פערער וועט אים ברייגען
צוקערקעלאך, מער און ניס,
און פריילאך אונטערטאנצן
אויף די מידע פיס,
א מומע וועט מיט דער גיבליטמער
שורץ אנטקעגנשפּרינגען,
און דער שבת גוי וועט זיך הויך צעזינגען.

די מאמע מיט'ן שטערנטיכל אין
אין דימענטן געצירט
וועט זיצן אויבנאָן. דער טאטע לעבן איר
אין נייע שטיוולעטן, אין אן
אנגעקראכמאליעט העמד,
ווי דאָס דייטשל וואָס איז געקומען
פון דער פרעמד
אין דער פינסטערער נאכט,
און די ווייסע ציגעלאך מיטגעבראכט.

און דאָס קינד, וואָס איז מיט'ן
קינד געווארן?
א יונגער רייטער מיט זילבערנע שפּאָרן
איז לעבן וואלד פארבייגעפאָרן
און געשראָפן דאָס רייטן אויף א בער . . .
דאָ לאָזט זיך אויס די מעשה. ניטאָ
שוין מער.

שאראדעס

נומער 35

מיין 1ער איז אין לאָך, ניט אין שטאָר,
מיין 2ער איז אין איר, ניט אין קאָר,
מיין 3ער איז אין אלץ, אויך אין הארץ,
מיין 4ער איז אין בלוי, ניט אין שוואַרץ,
מיין 5ער איז אין קעץ, ניט אין וועץ,
מיין 6ער איז אין הערט, ניט אין געשעען.

נומער 36

מיין 1ער איז אין פאקט, ניט אין כאפּט,
מיין 2ער איז אין ראכט, ניט אין טאפּט,
מיין 3ער איז אין ערד, אויך אין פערד,
מיין 4ער איז אין העלד, ניט אין פעלד.

מילקע שיינים, 8 יאָר

ענטפער צו די שאראדעס: נו. 32 — פרילינג; נו. 33 — אמעריקע און נו. 34 — ריזיקע.

Reliance
Ink
100 פּראָצענט קענערייען
די טינט אויף וועלכער איר מענט
זיך פארלאָזן.

קינדער שאפונגען

דאָס קעצל און דער הונט

אמאָל איז געווען אן ארם אינגל. ער האָט ניט געהאט קיין חברים. ער האָט נאָר געהאט א קליין קעצעלע און א גרויס הונט. זיין טאטע איז געווען א פישער, און זיי האָבן געוואוינט לעבן א טייכל. איין וואָרימען זומער-טאָג האָט דאָס קעצל דערזען אן אויסגעטראכטע מעשה. ווי אויסגעלערנט עפּעס א נייע זאך. מען קאָן זיך לייכט פארשטעלן ווי גליקלאך איטאר איז געווען ווען ער האָט דאָס צוגעזעען. אָבער דאָס אלץ איז בלויז געווען אין אָנהויב. שפּעטער צו איז שוין אזוי גוט ניט געגאנגען, ביז עס איז געקומען אזוי ווייט, אז איטאר האָט אָנגעהויבן צו פארלירן דעם מוט און דעם גלויבן, אז ער וועט ברייגען דעם אינגל מער געזונט און שכל. ווארים די אלע פריערדיקע מיאוסע געוואוינהייטן האָבן זיך צוריקגעקערט צו אים. ער איז געווארן שרעקלאך ווילד. עפּעס ווי א ווילדע חיה וואָס מען קאָן זי גארניט ציימען. זיין פריינטלאכקייט צו מענשן איז ווידער פארשוואונדן און עס איז פשוט געווארן אומעגלאך צו זיין מיט אים. ווייטער לערנען מיט אים האָט מען ניט געקאָנט. ער האָט איינגאנצן ניט צוגעלאָזט צו זיך קיין מענשן. עס איז געקומען אזוי ווייט, אז מען האָט אים געמוזט ארויסשיקן פינ'ם אנשטאלט וואו ער איז ביז איצט געווען.

פון אנשטאלט איז ער ארויס. אָבער די פרוי וואָס האָט אויף אים אכטונג געגעבן גאנצע זעקס יאָר האָט ניט געקאָנט פּיעל'ן ביי זיך אים אי-בערצוגעבן אין פרעמדע הענט. האָט זי אים גענומען צו זיך אהיים און זיך מיט אים געמוטשעט ביז'ן סוף פון זיין לעבן. עס האָט זיך קיינמאָל ניט איינגעגעבן אויסצוגעפינען ווער ער איז און פון וואנען ער שטאמט, און אפילו פאר זיין טויט, אין 1828, האָט ער זיך אויפגעפירט פונקט אזוי ווילד ווי בעת מען האָט אים געפונען אין וואלד מיט נייז-אן-צוואנציק יאָר צוריק.

חנה'לע און דאָס קעצעלע

איינמאָל איז געווען א מיידעלע, זי האָט געהייסן חנה'לע. זי האָט געהאט זייער א שיין קעצעלע, עס איז געווען ווייס מיט א שווארצן עק. חנה'לע האָט דאָס קעצעלע זייער ליב געהאט. איינמאָל, נאכמיטאָג, איז געגאנגען חנה'לע מיט דעם קעצעלע שפּאצירן. זיי זיינען אזוי לאנג געגאנגען ביז זיי זיינען געקומען צו א בראָנעם. ווען זיי זיינען צוגעקומען צום בראָנעם, האָט דאָס קעצעלע געזאגט צו חנה'לען: לאָז מיך אריינקוקן אין בראָנעם. גוט, האָט געזאגט חנה'לע. זי האָט אויפגעהויבן דאָס קעצעלע און האָט אויפגעהויבן דאָס קעצעלע. ווען דאָס קעצעלע איז געווען אין בראָנעם, האָט געזאגט: ט. דובאוו: דיין מעשה'לע "די דריי ברידער" איז צו שוואר.

נ. שרייבער: דיין מעשה'לע "דער שניי-מאן" וועט זיין געדרוקט.

ענ' שאפירא: דיין מעשה'לע "דאָס שלעכטע מיידעלע" וועט זיין געדרוקט.

רבקה יוסטער און משה קימל: אייערע מעשה'לאך "דאָס קעצל און דער הונט" וועלן זיין געדרוקט.

ט. דובאוו: דיין מעשה'לע "די דריי ברידער" איז צו שוואר.

נ. שרייבער: דיין מעשה'לע "דער שניי-מאן" וועט זיין געדרוקט.

ענ' זענפער "קלאָס א".

חנצי'לע ציטערמאן, 9 יאָר.

רעטענישן

צוועלף זין, די מאמע גייט פאמעלאך און דער טאטע גייט שנעל.

טעוול דובאוו, 8 יאָר

1. אלע מענשן ווינשן זיך דאָס און זיי-נען אומצופרידן ווען זיי האָבן דאָס.
2. מ'האָט דערפון הנאה געהאט, ס'האָט געקאָסט געלט און צום סוף לאָזט מען דאָס אוועק מיט'ן וואסער.
3. ביינאכט א טייג, בייטאָג א קוכן.
4. עפּשטיינען צווייסלופּעס, אויף די סלור פעס — א דייזשע, אויף דער דייזשע — א קרוג, אויפ'ן קרוג — א לעבל ברויט, אויפ'ן לעבל ברויט וואקסט גראָז אויפ'ן גראָז פיטערן זיך שעפּ-סעלאך.
5. וואָס געהער צו דיר און דאָך באנוצן זיך דערמיט אנדערע מער ווי דו?
6. ווען זעט א בלינדער?

ברייוו קאסטן

עני שאפירא: דיין מעשה'לע "דאָס שלעכטע מיידעלע" וועט זיין געדרוקט.

רבקה יוסטער און משה קימל: אייערע מעשה'לאך "דאָס קעצל און דער הונט" וועלן זיין געדרוקט.

ט. דובאוו: דיין מעשה'לע "די דריי ברידער" איז צו שוואר.

נ. שרייבער: דיין מעשה'לע "דער שניי-מאן" וועט זיין געדרוקט.

GENUINE PHILLIPS MILK OF MAGNESIA
For Troubles due to Acid
INDIGESTION
ACID STOMACH
HEARTBURN
HEADACHE
GASES · NAUSEA

ווען שמערצן קומען

צוויי שטונדן נאָכן עסן

וואָס א סך מענשן רופן אומפארדויי-אונג מיינט עס זייער אפט איבערפלוס פון זויערקייט אין מאגן, די נערוון פון מאגן זיינען געווארן איבער-סטימולירט און די שפּייז ווערט זויער. די אויסבע-ערונג איז אלקאלייש וואָס געטראלי-ירט זויערקייט מאמענטאל. און די בעסטע אלקאלייש וואָס איז באוואוסט צו דער מעדיציניש ער וויסנשאפט איז פילפּס מילך אף מאגנעזיא. דאָס איז פארבליבן דער סטאנדארד מיט דאָק-טוירים אין פארלויף פון די 50 יאָר זינט עס איז דערפונדן געווארן.

איין לעפל פון דעם דאָזיקן ניט שעדלאכן, מעמ'לאָזן אלקאלייש אין וואָר-סער וועט געטראלירן מאמענטאל א סך מאל אזוי פיל זויערקייט, און די סימפּטאמען פארשווינדן מאמענטאל. איר וועט ליינמאל ניט געברויכן גראָ-בע מעטאדן ווען איר וועט איין מאל שטודירן די גוטסקייט פון דעם. גייט קויפן א קליינע פלעשל צו פּרוּוון.

זייט זיכער צו קויפן די ריכטיקע פיליפּס מילך אף מאגנעזיא, דאָס איז בען פון דאקטוירים פאר 50 יאָר אין קאָרעגירן איבערפלוס פון זויערקייט. יעדע פלעשל אנטהאלט פולשטענדיקע איינצעלהייטן — ביי יעדן דראגיסט.

וואָס ווערט פון די יתומים ווען זיי וואקסן אויף?

לעזט דעם בריף פון פריילן יהודית סימאוויטש, א יתומה פון אוקראינע, אויפגעוואקסן אין מערב קאנאדער אידישן בית-יתומים

מאונט סיני האספיטאל, שיקאגא, אילל. 1טער יוני, 1930.

טייערע מר. און מרס. אסאווסקי: — כ'ווייס, ס'איז שוין א היבשע צייט זינט איר האט געהערט פון מיר. און איך מוז זיך זוירקלאך אנטשולדיקן פאר מיין נאכלעסיקייט. צו מיין גרויסן באדויערן האב איך אפילו ניט קיין פאסנדן תירוץ פאר דעם, נאָר איך קאָן אייך פארזיכערן אז איך וועל ניט דערלאָזן, אז עטוואס אנלאכעס זאָל פאסירן אין דער צוקונפט.

איך בין זיכער, אז אייך וועט געוויס אינטערעסירן צו וויסן ווי עס גייט מיר אין לעבן, און ווי איך גיי אן מיט מיין שטודיאס, וועלן איך האב אויסדער-ווייל אלס מיין צוקונפט. איז צום ערשטן וועגן דעם. איך האב דורכגעמאכט מיינע ערשטע עקזאמענס דעם זיבעטן יוני און האב באקומען די דריטע האנאָרס. מיין דורכשניט פון אויסצייכענונגען איז געווען 92 פּראָצענט פון אלע קענגשטאנדן.

אזוי ווייט — אזוי גוט.

מיינע אויפגעדרעגס זיינען פולשטענדיק צופרידן מיט מיין ארבעט און מיט מיין אויפפירונג און איך האב נאָר ניט געהאט די גאנצע צייט קיין איינציקן "קאָמ-פּליינט" קענען מיר. אויף וויפיל עס איז נאָר מעגלשלאך מעגלאך וועל איך אנווענדן אלע מיינע קרעפטן אויך אויף ווייטער ניט צו האָבן קענען זיך קיינע קלאגעס.

מיין הויפּט אויפגאבע אין לעבן ביים איצטיקן מאמענט איז צו מאכן א דער-פאלג פון דער קריערע, וועלכע איך האב זיך אריין אויסדערוויילט און וועלכע איר האט מיר געגעבן די מעגלאכקייט צו דער-גרייכן.

דער יאָר צייט איז פאראיבער כמעט אומבאמערקט און ווארשיינלאך וועל איך זיך ארויסרעכנען אהיים פאר מיינע זר מער וואהאצייט. אלס חודש יולי וועל איך שרייבן באשטימט אזוי גיך ווי כ'וועל הערן פון אייך.

וואָס איך קלייב זיך שרייבן איצט וועט אייך געוויס הנאה טאָן צו הערן, ווייל עס דעמאנסטרירט וויפיל אונזער היים טוט אויף פאר די קינדער בכלל און וואָס דער מערב קאנאדער בית יתומים האט געטאָן פאר מיר זעלבסט:

די דיסציפּלין אונטער וועלכער איך בין דערצויגן געווארן, די אידיישע דערציאונג, די מוזיקאלישע בילדונג וואָס איך האב באקומען, — אלץ איז מיר דא פארטרעפ-לאך צוגוטן געקומען און איך דערמאָן מיט דאנק און לויב אלץ וואָס איז פאר מיר געטאָן געווארן.

אט ביישפּיל: די ערשטע נאכט פּסח איז דא ארגאנזירט געווארן א סדר פאר ארע. דאקטוירים, נערסעס און פאצי-ענטן פון דעם האספיטאל. און שטעלט אייך פאר איך בין געווען די איינציקע וואָס האט געהאבט פרעגן די פיר קשיות אין העברייאיש. נאטירלאך, איז דער כבוד מיר צוגעגעבן געווארן אין שטעלט אייך פאר ווי נאָר נדעבער איז געווען אלעמענס איבערראשונג, ווען איך האב געלעזן די חגדה פון דעם ארגינאל.

איך באראנג דא אייך צו א סטרוגען ארקעסטער פון האספיטאל און שפּיל די מאנדאלינע, כ'האב זיך אויך געקויפט א פּיקאָלא אין פּראקטיציר.

מיר האבן דא א גלי קלוב, — באלאנג איך אויך אהינצו.

מיר האבן דא אויפגעפירט א "מיני-סטלער" שווישפּיל און איך האב דערינען גענומען אנטייל.

נו, אין אינצ, ווען איך האב אייך שוין אלעס איינדערצייילט, וואָלט איך ווען ווייסן ווי גייט איר אן דארט, וואָס מאכן די אנגאראן אין די מיידלאך? איך האב געהערט, אז אייך וויינ באַרגעט קלייבט זיך צו קומען אהערצו אין האספיטאל. איך מיז איר וואָרנען, אז עס וועט זיין זייער שווער פאר איר, זי וועט מיזן אהבעטן ביי זיך צו ארבעטן אין הויזן, וועט זי אלע שוועריקייטן ביזקומען. אלעגפאלס איך ווייס איר דעם בעסטן דערפאלג.

ביילגנדר, בומע געפינט א בילדל פון מיר וועלכעס איך האב גענומען נאָר לעצ-טען ווינטער.

האפענדיק, אז די דאזיקע ברייוו וועט אייך אלעמען — טרעפן אין בעסטן געזונט, פארבליב איך

אייער איבערגעגעבנסטע
יהודית סינאוויטש

Golden Jubilee 1880 תרל"ה
The JEW in WESTERN CANADA
PUBLISHED IN COMMEMORATION OF THE 20TH ANNIVERSARY OF the דאס אידישע וואָרט ISRAELITE PRESS WINNIPEG

פופציק יאָר אידישער ישוב אין ווייניפעג און מערב קאנאדע

— און —

20 יאָר "דאָס אידישע וואָרט"

אידן זיינען א היסטאָריש פאלק און אין אלע זייערע גלות לענדער האָבן זיי צו דער-ציילן געשיכטעס פון הונדערטער יאָרן. מיר אָבער, אין אונזער לאנד, זיינען די ערשטע אויף מאכן די געשיכטע פון דעם אידישן לעבן דאָ אין לאנד. לאָמיר זי אלזייטיק אויפ-שרייבן אין א בוך און דאָס איבערדאָזן ווי א מתנה פאר אונזערע שפּעטערדיקע דורות. "דאָס אידישע וואָרט" טוט דאָס מיט איר יובילי בוך. שרייבט צו אונז וועגן אלץ וואָס איר ווייסט.

שיקט אונז צו אייערע דאָקומענטאלע מאנוסקריפּטן פון יעדן געשיכטלאכן ווערט מיט וועלכע מיר זאָלן זיך קאָנען באנוצן פאר דעם יובילי בוך וואָס וועט דערשיינען לכבוד דעם צוואנציק יאָריקן יובל פון "דאָס אידישע וואָרט".